

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту
Завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки

 назва кафедри
професор Сокольська Т.В.
підпис, вчене звання, прізвище, ініціали

« 20 » листопада 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ КОВА)

Виконав: Осаковський Олександр Олегович
прізвище, імя, по батькові підпис

Керівник: професор Сокольська Тетяна Вікторівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові підпис

Рецензент: доцент Грасименко Ірина Олександрівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові підпис

Я, Осаковський Олександр Олегович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023

АНОТАЦІЯ

Осаковський Олександр Олегович. Публічне управління регіональним розвитком (за матеріалами КОВА)

Досліджено теоретико-методологічні засади публічного управління регіональним розвитком: сутність, принципи та основні завдання державної регіональної політики; форми та методи реалізації публічного управління економічними процесами у регіоні. Проаналізовано регіональну політику сталого розвитку досліджуваного регіону; безбар'єрність та рівень надання адміністративних послуг в регіоні. Запропоновано шляхи удосконалення публічного управління післявоєнним відновленням сталого розвитку регіонів України. Обґрунтовано екологічний профіль регіону як дієвий інструмент стратегічного розвитку та планування відновлення.

Використано методичні підходи: загальнонаукові і спеціальні, зокрема: діалектичний метод пізнання (для визначення сутності, принципів та основних завдань державної регіональної політики); логічний (для обґрунтування форм та методів реалізації публічного управління економічними процесами у регіоні); системний аналіз (для дослідження складових сталого розвитку регіону з метою виявлення чинників, що на нього впливають); порівняльний аналіз (для визначення інституційного забезпечення регіонального управління на засадах сталого розвитку та співставлення ефективності публічного управління різних регіонів); статистичні (для визначення ефективності регіональної політики сталого розвитку досліджуваного регіону); абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень і формулювання висновків дослідження); тощо.

Виявлено, що в системі управління регіональним розвитком вагоме місце належить процесам формування і реалізації державної регіональної політики під якою розуміють систему цілей та дій, спрямованих на реалізацію інтересів держави стосовно регіонів та внутрішніх інтересів самих регіонів за допомогою методів, що враховують історичну, етнічну, соціальну, економічну та екологічну специфіку територій. Ефективність державної регіональної політики визначається продуманістю та обґрунтованістю прийнятих рішень на двох етапах – формування державної політики регіонального розвитку та її поетапної реалізації. Незважаючи на труднощі воєнного стану, Київська військова обласна адміністрація разом з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування спрямовувала свою діяльність на забезпечення економічного розвитку, активізацію інвестиційної діяльності, розвиток сучасної виробничої та ринкової інфраструктури, створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури існуючих індустріальних парків та створення нових.

Зроблено висновок, що для забезпечення регіонального розвитку на засадах сталості використовується ряд механізмів, які комбінуються та адаптуються до особливостей кожного регіону, а також з часом змінюються. До основних інструментів реалізації державної регіональної політики належить: публічно-приватне партнерство, електронне урядування, формування мережі інституцій регіонального розвитку. Найефективнішим із них у стимулюванні соціально-економічного розвитку та підвищенні інституційної спроможності є децентралізація влади.

Організаційний механізм системи публічного управління регіональним розвитком повинен поєднувати адміністративний та ринковий способи регулювання фінансово-економічних взаємовідносин, базуватися на всеохоплюючій зацікавленості і відповідальності усіх учасників розвитку, використовувати методи безперервного моніторингу соціально-економічного розвитку, розподілу праці та диверсифікація виробничої сфери, мотивації та інформаційного забезпечення мешканців. Для України оптимальною є модель, за якої існує спеціалізований орган виконавчої влади, відповідальний за формування та реалізацію регіональної політики. Корисним стало б використання німецького досвіду накопичення та систематизації інформації щодо регіонів. Цю функцію доцільно покласти або на спеціально створений інформаційний орган, або на Державну службу статистики, створивши в її складі відповідний підрозділ.

Одержані результати можуть бути використані при формуванні Концепції сталого розвитку регіонів, та Стратегії соціально-економічного розвитку регіону.

Кваліфікаційна робота магістра містить 96 сторінок, 10 рисунків, список використаних джерел із 56 найменувань, 1 додаток.

Ключові слова: регіональна політика, сталий розвиток, безбар'єрність, адміністративні послуги, мотивація, відновлення, екологічний профіль, стратегічне планування.

ANNOTATION

Osakovskiy Oleksandr Public management of regional development (based on materials of KRMA)

It has been investigated the theoretical and methodological principles of public management of regional development were studied: the essence, principles and main tasks of state regional policy; forms and methods of public management of economic processes in the region. The regional policy of sustainable development of the studied region was analyzed; accessibility and the level of provision of administrative services in the region. Ways to improve public management of the post-war restoration of sustainable development of Ukraine's regions are proposed. The ecological profile of the region is substantiated as an effective tool for strategic development and recovery planning.

It has been used methodical approaches, methods general scientific and special, in particular: dialectical method of cognition (to determine the essence, principles and main tasks of state regional policy); logical (to justify the forms and methods of implementing public management of economic processes in the region); system analysis (to study the components of the region's sustainable development in order to identify factors affecting it); comparative analysis (to determine the institutional support of regional management on the basis of sustainable development and to compare the effectiveness of public management in different regions); statistical (to determine the effectiveness of the regional policy of sustainable development of the studied region); abstract-logical (for theoretical generalizations and formulation of research conclusions); etc.

It was revealed that in the regional development management system, a significant place belongs to the processes of formation and implementation of state regional policy, which is understood as a system of goals and actions aimed at realizing the interests of the state in relation to the regions and the internal interests of the regions themselves using methods that take into account historical, ethnic, social, economic and ecological specificities of the territories. The effectiveness of the state regional policy is determined by the thoughtfulness and reasonableness of the decisions taken at two stages - the formation of the state policy of regional development and its phased implementation. Despite the difficulties of martial law, the Kyiv Military Regional Administration, together with the bodies of executive power and local self-government bodies, directed its activities to ensure economic development, intensify investment activities, develop modern production and market infrastructure, create new jobs, develop the infrastructure of existing industrial parks, and create new ones

It has been concluded that to ensure regional development on the basis of sustainability, a number of mechanisms are used, which are combined and adapted to the characteristics of each region, and also change over time. The main tools for the implementation of state regional policy include: public-private partnership, electronic governance, formation of a network of regional development institutions. The most effective of them in stimulating socio-economic development and increasing institutional capacity is the decentralization of power.

The organizational mechanism of the system of public management of regional development should combine administrative and market methods of regulating financial and economic relations, be based on the comprehensive interest and responsibility of all development participants, use methods of continuous monitoring of socio-economic development, division of labor and diversification of the production sphere, motivation and information provision of residents .

For Ukraine, the optimal model is a model in which there is a specialized body of executive power responsible for the formation and implementation of regional policy. It would be useful to use the German experience of accumulating and systematizing information about regions. It is expedient to assign this function either to a specially created information body, or to the State Statistics Service, creating an appropriate division within it.

The results can be used in the formation of the Concept of sustainable development of regions and the Strategy of socio-economic development of the region.

The master's qualification work contains 96 pages, 10 figures, the list of the used sources from 56 names, 1 appendices.

Key words: regional policy, sustainable development, barrier-free, administrative services, motivation, recovery, ecological profile, strategic planning.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ	8
1.1. Сутність, принципи та основні завдання державної регіональної політики	8
1.2. Форми та методи реалізації публічного управління економічними процесами у регіоні	23
1.3. Інституційне забезпечення публічного управління регіональним розвитком на засадах сталості	29
Висновки до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	38
2.1. Аналіз діяльності КОВА	38
2.2. Оцінка регіональної політики сталого розвитку досліджуваного регіону	49
2.3. Моніторинг безбар'єрності та надання адміністративних послуг в регіоні	62
Висновки до розділу 2	67
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УКРАЇНІ	69
3.1. Публічна політика планування післявоєнного відновлення сталого розвитку регіонів України	77
3.2. Екологічний профіль регіону, як дієвий інструмент стратегічного розвитку та планування відновлення	86
Висновки до розділу 3	87
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	90
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Актуальність досліджень. Глобалізаційні процеси у розвитку економіки, проблеми навколишнього середовища, технологічні та інформаційні виклики та необхідність подолання руйнівного впливу військових дій майже у всіх сферах життєдіяльності суспільства зумовлюють необхідність розробки нових та вдосконалення наявних інструментів і механізмів розвитку регіонів.

Кожна держава приділяє особливу увагу вдосконаленню управління сталим регіональним розвитком, оскільки процес його ефективного здійснення лежить в основі прогресивного поступу будь-якого суспільства. Для того щоб у державі забезпечувалося зростання показників соціального та економічного розвитку, необхідно, щоб ці перетворення здійснювалися як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Отже, з метою наближення розвитку нашої держави до європейських стандартів, стратегічним напрямом інституційних перетворень є трансформація існуючої системи публічної влади та регіонального управління зокрема.

Незважаючи на доволі велику кількість наукових праць з різних аспектів публічного управління регіональним розвитком все ще існує низка невирішених проблем зокрема щодо інструментів і механізмів забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів та захисту населення в складних умовах війни.

Зазначене вище обумовило дослідження за обраною тематикою.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній реалізації ефективних механізмів публічного управління регіональним розвитком на засадах сталості.

Об'єкт дослідження – регіональний розвиток та публічне управління цим процесом, на засадах сталості в Україні.

Предмет дослідження – інструменти і механізми публічного управління регіональним розвитком на матеріалах Київської обласної військової адміністрації.

У кваліфікаційній роботі магістра застосовані загальнонаукові і спеціальні методи дослідження, зокрема: діалектичний метод пізнання (для визначення сутності, принципів та основних завдань державної регіональної політики); логічний (для обґрунтування форм та методів реалізації публічного управління економічними процесами у регіоні); системний аналіз (для дослідження складових сталого розвитку регіону з метою виявлення чинників, що на нього впливають); порівняльний аналіз (для визначення інституційного забезпечення регіонального управління на засадах сталого розвитку та співставлення ефективності публічного управління різних регіонів); статистичні (для визначення ефективності регіональної політики сталого розвитку досліджуваного регіону); абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень і формулювання висновків дослідження); тощо.

Інформаційними джерелами написання кваліфікаційної роботи магістра були Закони України, інші нормативно-правові акти; звітно-аналітичні та статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Асоціації міст України та громад, аналітичні матеріали міжнародних організацій, Київської обласної військової адміністрації, результати наукових досліджень тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Іжа М. М., Приходченко Л. Л., Саханенко С. Є. та ін. Регіональне управління : навч. посіб. /; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 652 с.
2. Кіншак А. В. Державна регіональна політика в Україні: термінологічна невизначеність. Державне управління: удосконалення та розвиток № 6, 2014. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=867>.
3. Голікова Т. Державне управління територіальним економічним розвитком: теорія і практика : Монографія / Т. Голікова. - К. : Вид-во НАДУ, 2007. 296 с.
4. Прокопюк А. Державна регіональна політика: наукові підходи та світові практики. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20156\(116\)/sep20156\(116\)_014_ProkopiukA.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20156(116)/sep20156(116)_014_ProkopiukA.pdf).
5. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія. За ред. З.С. Варналія. К.: НІСД, 2007. 820 с.
6. Пухир С. Т. Сучасні підходи у формуванні та реалізації державної політики регіонального розвитку. Регіональна економіка 2016, №3.С.27-33.
7. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України : [Монографія]. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. 220 с.
8. Коротич О.Б. Державне управління регіональним розвитком країни: визначення основних понять. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/45494/15-Korotych.pdf>.
9. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХХХІ століття: нові пріоритети. К. : Наукова думка, 2006. 512 с.
10. Тертишна Л. С. Регіональна політика держави: завдання господарсько-правового забезпечення. Економічна теорія та право. № 2 (29) 2017.С.181-192.

11. Гончаров Ю. В., Дворецький А. О. Проблеми регіональної політики в Україні. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2017/7.pdf.
12. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія. За ред. З.С. Варналія. К.: Знання України, 2005. 498 с.
13. Бугай С.М, Чернова З.О. Державна регіональна політика: становлення та основні інструменти її подальшої реалізації. Науково-технічна інформація. 2007. № 1. С. 21-25.
14. Бастеев Д.О. Особливості сучасної державної регіональної політики. URL: https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/67/1/Such_rozv_derzhavotv_ta_pravotvor_2011.pdf#page=280.
15. Євгенівна А. О. Державна регіональна політика в Україні. Публічне управління: проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Харків, 26 листопада 2021 року. С.375-381.
16. Бородіна О.А. Термінологічна особливості формування регіональної політики.
17. Закон України «Про засади державної регіональної політики». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.90. Редакція від 21.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>.
18. Балабаєва З. В. Регіональна політика та сталий розвиток. Регіональне управління та реалізація державної політики сталого розвитку : матеріали наук.-практ. семінару (3 груд. 2015 р.) ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. Одеса : Друк. дім, 2015. С. 75–79.
19. Державна економічна політика регіонального розвитку: монографія. За заг. ред. М. А. Латиніна. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр».2017. С. 42–51.

20. Павлюк Т.С. Значення інноваційного менеджменту у розвитку екосистеми. Матеріали XII Всеукраїнської науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених «Наукова весна». 2022. С.117-118.
21. Александров І.О. та ін. Стратегія сталого розвитку регіону: монографія. За заг. ред. д-ра екон. наук І.О. Александрова. НАН України. Донецьк: Вид-во Ін-та економ. пром.-сті, 2010. 204 с.
22. Боднар К. В. Досконалення механізмів публічного управління сталим розвитком регіонів України в умовах глобалізації: адаптаційний підхід. Державне будівництво. № 1/2021. URL: <https://periodicals.karazin.ua/db/article/view/19063/17590>.
23. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія. За заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 606 с.
24. Пастух К. Публічне управління та адміністрування в забезпеченні сталого розвитку територій: теоретико-організаційний аспект. Науковий вісник: Державне управління. 2022. № 1(11). С.186-206.
25. Павленко О.П. Регіональні аспекти публічного управління: теорія та методологія стратегування: моногр. М.: ФОП Швець В.М., 2020. 356 с.
26. Шевченко Н.О., Шевченко О.О. Удосконалення механізмів публічного управління сталим розвитком регіонів України в умовах євроінтеграції. Актуальні питання у сучасній науці. №10 (16)2023. С.306-315.
27. Бабаєв В. М., Новікова М. М., Чернов С. І. та ін. Практичні аспекти публічного управління в контексті сталого розвитку: монографія. Друкарня Мадрид, 2019. 238 с.
28. Ковалівська С. В. Обґрунтування трансформації механізмів публічного управління в контексті цілей сталого розвитку. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/3_2021/34.pdf.
29. Могиль О. Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах європейської інтеграції. Наукові праці Міжрегіональної

академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. Випуск 2 (62), 2022.С.101-105.

30. Пухир С. Т. Інституційне забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики в Україні. URL: https://re.gov.ua/re201402/re201402_017_PukhyrST.pdf

31. Указ Президента «Про Концепцію державної регіональної політики» від 26.05.2001 р. за №341. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/228253___228318.

32. Розпорядження КМУ «Про заходи щодо реалізації Концепції державної регіональної політики» від 13.09.2001 р. за №437-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2001-%D1%80#Text>.

33. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 51, ст.548 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text> .

34. Постанова КМУ «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» від 21.07.2006 р. за №1001. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%D0%BF#Text>

35. Попело О. Інституціональне середовище регулювання регіонального розвитку. Проблеми і перспективи економіки та управління № 4 (20), 2019.С. 298-

36. Харченко Ю.П. Пріоритетні напрями інституціонального забезпечення регіонального розвитку в умовах війни. Економіка, управління та адміністрування № 1 (103) 2023.С.22-25.

37. Комплексна програма «Конкурентоспроможна Київщина» на 2022-2024 роки. URL: <https://koda.gov.ua/normdoc/pro-iniciyuvannya-rozrobki-proiektu-kom-2/>

38. Ткаленко С. І. Інвестиційна стратегія розвитку України у глобальному середовищі. Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. 2011. № 2. С. 207-212. URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/4242>.

39. Пронь Л. М Інструменти публічного управління інвестиційним розвитком регіону. URL: <https://www.journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/view/346/319>
40. Васильєва О. І., Васильєва Н. В. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 8. С. 74–78.
41. Бобровська О. Ю. Потенціал місцевого самоврядування в забезпеченні сталого розвитку регіону. Аспекти публічного управління. 2016. № 4-5. С. 56-69.
42. Демент М. О. Державноуправлінські аспекти і підходи до визначення взаємозв'язку сталого розвитку регіону й якості людського капіталу. URL: <http://vdu-nuczu.net/ua/8-ukr/16-vipusk-2-7-2017>.
43. Решетніченко А. В., Кірєєва О. Б., Голубчик Г. Д. та ін. Базові засади соціального розвитку : наук. Розробка. К. : НАДУ, 2012. 52 с.
44. Зубков Р.С. Механізми активізації інвестиційно-інноваційних процесів регіональної економічної системи: теорія і практика. Монографія. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2017. 332 с.
45. Пань Цзян Інструментарій забезпечення збалансованого інвестиційно-інноваційного розвитку територій. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 17. С. 55–61.
46. Павлов В.І. Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації). Під заг.ред. Долішнього М.І. Луцьк: “Надстир'я”, 2000. 580 с.
47. Висоцька М.П. Дослідження сучасних механізмів регіонального розвитку ЄС. Стратегія розвитку України. №2, 2015.С.50-55.
48. Павленко О.П. Бойко Є.О., Богославська А.В. Регіональні аспекти інституціональних змін системи публічного управління ресурсозбереженням в аграрному секторі. Вісник ХНАУ. 2020. №2 С. 287- 299.
49. Краснопольська Т.М.Регіональна політика ЄС: можливості використання досвіду для України. Політичне життя. 4 – 2016.С.81-86.

50. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія. авт. кол. : [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребкало та ін.] ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. Київ : НАДУ, 2018. 400 с.

51. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення. наук. ред. С. Л. Шульц. Львів, 2018. 205 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20180102.pdf>.

52. Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів: матеріали наук.-практ. конф., 15 груд. 2016 р. ; за заг. ред. М. М. Іжі, В. М. Кривцової. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 316 с.

53. Шамборовський Г. О. Регіональна політика Європейського Союзу : навч. посіб. . К. : Знання, 2011.

54. Регіональна політика Європейського Союзу: підручник. За ред. Віктора Чужикова. К.: КНЕУ, 2016. 495 с.

55. Галецька Н. Регіональна політика та вимоги ЄС: що потрібно зробити Україні.
<https://www.eurointegration.com.ua/experts/2023/03/30/7158909>.

56. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.
URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.